Tema: Spoznavam slovensko literarno zakladnico
Besedilo: Fran Levstik: Martin Krpan z Vrha
Cilji: Razumevanje umetnostnega besedila, analiza in pogovor na temo slovenskih literarnih junakov
Starost: od 12 let naprej
Stopnja znanja: nadaljevalna stopnja
Avtorica: dr. Mira Delavec
Opombe: Dejavnost je bila izvedena v okviru dopolnilnega pouka slovenščine – v sklopu domačega branja.

Dejavnosti pred branjem besedila

- Učenci najprej na bel list napišejo asociacije, ki jih dobijo ob tem, ko slišijo besedno zvezo Martin Krpan. Nato si liste med seboj izmenjajo in poročajo celotni skupini. Primeri besednih iztočnic: *velik, močan, Slovenec, premagal Brdavsa, hiter, rad se je tepel* itd.

- Učenci so bili že seznanjeni z vsebino zgodbe o Martinu Krpanu, saj so slednjo prebrali za domače branje.

- Učitelj pokaže učencem naslovnico knjige o Martinu Krpanu, ki jo je narisal ilustrator Tone Kralj leta 1954 in jih vzpodbuja z vprašanji: Kaj vam je v najbolj ostalo ob branju v spominu? Kateri del zgodbe se vam zdi nadvse zabaven? Če bi bili filmski igralci, kateri odlomek v zgodbi bi radi zaigrali in zakaj?

Branje besedila

- Učenci naglas preberejo prvo navodilo, ki se nahaja na učnem listu z naslovom Fran Levstik: Martin Krpan.

- Vzamejo zemljevid Slovenije, ki je pripravljen na mizi, in poiščejo, kjer se nahaja kraj Dolnje Retnje pri Velikih Laščah ter kraj v obliki pike vrišejo v zemljevid na učnem listu. Učitelj učence pri reševanju usmeri pokrajinsko; kraj iščejo južno od glavnega mesta Slovenije – Ljubljane.

- Učenci samostojno rešujejo učne liste. Učitelj jih usmerja s pomočjo slikovnega gradiva, ki se nahaja v knjigi Fran Levstik: Martin Krpan z Vrha, Cankarjeva založba, 2001 in Slovarja slovenskega knjižnega jezika.

- Učenci preberejo navodila z besedilom in zastavljenimi vprašanji, ki so vezana na vsebino knjige ter nanje odgovorijo.
- Vsak učenec rešuje svoj učni list.

Dejavnosti po branju besedila

- Vsak učenec prebere rešitve s svojega učnega lista, pri čemer delajo z učiteljem tudi jezikovne zabeležke, zlasti na primerih, kjer so delali napake (npr. zapis glagola je šel nam. je šou itd.). Učitelj zabeležke zapiše na tablo, medtem ko jih učenci prepišejo v svoje zvezke, kjer imajo zbrano gradivo pri dopolnilnem pouku slovenskega jezika.
- Učitelj učence sprašuje še o drugih dogodkih iz knjige o Martinu Krpanu in na zemljevidu poiščejo skupaj kraje, skozi katere je Martin Krpan potoval proti Dunaju.
- Učenci napišejo pismo Martinu Krpanu in ga v njem prosijo za pomoč, pri čemer si obliko pomoči izberejo sami (npr. pri pisanju domačih nalog itd.).
- Učenci napišejo recept, kako bi za Martina Krpana skuhali okusen lipov čaj, da bi bil še bolj močan.
- Učenci oblikujejo iz gline lik Martina Krpana in njegovo kobilico.

Učni list

FRAN LEVSTIK: MARTIN KRPAN

Dragi učenec/ draga učenka,

pred teboj je učni list z vprašanji, ki so vezana na vsebino knjige o Martinu Krpanu in pogovore o njej pri pouku. Želim ti uspešno reševanje in predvsem, da spoznaš čim več novega o slovenskih literarnih junakih.

Tvoja učiteljica Mira

1. Pisatelj Fran Levstik se je rodil v Dolnjih Retjah pri Velikih Laščah. Na zemljevidu označi, v katerem delu Slovenije se ta kraj nahaja.

2. Kako se imenuje vas, v kateri je živel Martin Krpan? …….

3. Martin Krpan je bil upodobljen zelo velikokrat. Opiši, kako si ga predstavljaš (oblačila, obraz, lasje, obutev itd.).

   ……
   ……
   ……
   ……
   ……

4. Dopolni.

Krpan je prevažal na svoji kobilici ……., kar je bilo že takrat strogo prepovedano.

5. Preberi spodnji odlomek.

»Bilo je pozimi in sneg je ležal krog in krog. Nesel je Krpan po ozki gazi na svoji kobilici nekoliko stotov soli. Takrat pripelje mimo kočija, v kateri je bil cesar, ki se je ravno v Trst peljal.«

(Odlomek iz knjige Fran Levstik: Martin Krpan z Vrha, CZ, str. 3.)

Kaj je Martin Krpan takrat storil s kobilico? Opiši dogodek v nekaj povedih.

……...…
……..

…….

……..

6. S kakšnim razlogom je cesar čez eno leto povabil Krpana na Dunaj?

……

7. Preberi poved.

»Ko pride na Dunaj, bilo je vse mesto črno pregrnjeno; ljudje so pa klavrno lazili kakor mravlje, kadar se jim zapali mravljišče.«

(Odlomek iz knjige Fran Levstik: Martin Krpan z Vrha, CZ, str. 7)

Zakaj so bili ljudje v mestu tako žalostni? ……

8. Cesar je ob prihodu na Dunaj ponudil Martinu le (Obkroži ustrezni odgovor.)

A klobase in kruh.

B polento z ocvirki in mlekom.

C polič vina, pa kruh in sir.

9. Dopolni besedilo z manjkajočimi podatki.

Preden se je podal Marin Krpan v boj, je v kovačnici sam skoval …….., na cesarjevem vrtu pa je posekal …….., zaradi katere mu je zamerila …….. in iz lipovega debla je izdelal ……..

Lipov list je simbol, ki združuje Slovence in predstavlja drevo lipe, po navadi zasajene sredi vasi, kjer je nekoč potekalo politično in kulturno življenje (čas starih Slovanov, Karantanija).

Nariši lipov list.

10. Preberi odlomek.

»Prišel je čas boja z velikanom; bilo je ravno svetega Erazma dan. Krpan vzame kij in mesarico, zasede kobilico, pa jezdi iz mesta na travnik, kjer se je Brdavs bojeval. Martina je bilo čudno gledati: njegova kobilica je bila majhna, noge je imel velike, tako da so se skoraj po tleh za njim vlekle; na glavi je nosil star klobuk širokih krajev, na sebi pa debelo suknjo iz domače volne; vendar se nobenega ni bal; celo sam cesar ga je rad poslušal, kadar je kakšno prav žaltavo razdrl.«

Kaj se je zgodilo, ko sta si Krpan in Brdavs segla v roke?

.....

Kdo je bil v boju močnejši in kaj se je zgodilo s poražencem?

.....

Kaj je Martin Krpan želel v zahvalo, ker je Dunaj rešil pred Brdavsom? Ali je to dobil?

.....

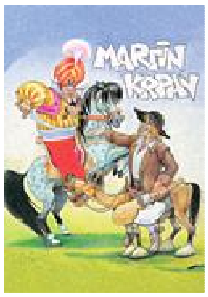

11. Martina Krpana in zgodbo o njem je upodobil v obliki stripa tudi največji slovenski mojster te zvrsti.

Napiši njegov ime in priimek. .....

(V pomoč naj ti bo sledeče: njegovi začetnici sta M. M.)

12. Postavi besede v oklepaju v pravilno jezikovno obliko.

Poleg Martina Krpana imamo Slovenci tudi .... (drugi literarni liki), ki opisujejo bogat duh .... (slovenski narod). Prav Martin Krpan pa ..... (prikazati) moč slovenskega prebivalstva v 19. .....(stoletje) in pripadnost .... (cesarski dvor) na ..... (Dunaj). Poleg Krpana imamo še .... (Peter Klepec), ... (kralj Matjaž) itd.

13. Ali ti je bila zgodba o Martinu Krpanu všeč? DA NE

Zapiši svoje mnenje glede vsebine knjige?

.....

.....

.....

.....